Jinacaritaya

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

1. Uttamaṃ uttamaṅgena namassitvā mahesino;
Nibbāṇamadhudaṃ pādapaṅkajaṃ sajjanālinaṃ.

2. Mahāmohatamaṃ loke dhaṃsentaṃ dhammabhākaraṃ;
Pātubhūtaṃ mahātejaṃ dhammarājodayācale.

3. Jantucittasare jātaṃ pasādakumudaṃ sadā;
Bodhentaṃ saṅghavandañca silorukiraṇujjalaṃ.

4. Tahiṃ, tahiṃ suvitthiṇṇaṃ jinassa caritaṃ hitaṃ;
Pavakkhāmi samāsena sadā'nussaraṇatthiko.

5. Paṇitaṃ taṃ sarantānaṃ dullabhampi sivaṃpadaṃ;
Adullabhaṃ bhave bhogapaṭilābhamhi kā kathā?

6. Tasmā taṃ bhaññamānaṃ me cittavuttapadakkamaṃ;
Sundaraṃ madhuraṃ suddhaṃ sotusotarasāyanaṃ.

7. Sotahatthapuṭā sammā gahetvāna nirantaraṃ;
Ajarāmarami'cchantā sādhavo paribhuñjatha.

8. Kappasatasahassassa catunnaṃ cā'pi matthake;
Asaṅkheyyānamā'vāsaṃ sabbadā puññakāminaṃ.

9. Nānāratanasampannaṃ nānājanasamākulaṃ;
Vicittāpaṇa saṃkiṇṇaṃ toraṇa gghika bhūsitaṃ.

10. Yuttaṃ dasahi saddehi devindapurasannibhaṃ;
Puraṃ amarasaṅkhātaṃ ahosī ruciraṃ varaṃ.

11. Tahiṃ brāhmanvaye jāto sabbalokābhipūjito;
Mahādayo mahāpañño abhirūpo manoramo.

12. Sumedho nāma nāmena vedasāgarapāragū;
Kumāro'si garūnaṃ so avasāne jinaṃkuro.

13. Rāsivaḍḍhakamaccena dassitaṃ amitaṃ dhanaṃ;
Anekasatagabbhesu nicitaṃ taṃ udikkhiya.

14. Dhanasannicayaṃ katvā aho mayhaṃ pitādayo;
Gatā māsakame'kampi nevā'dāya divaṃ iti.

15. Saṃvegamu'payāto'vacīmantesī'ti guṇākaro;
Dhanasāraṃ ihaṃ gayha gantuṃ yuttanti me pana.

16. Rahogato nisīditvā sundare nijamandire;
Dehe doso udikkhanto ovadanto'pi attano.

17. Bhedanaṃ tanunodukkhaṃ dukkho tasso'dayo'pi ca;
Jātidhammo jarādhammo vyādhidhammo ahaṃ iti.

18. Evamā'dīhi dehasmiṃ disvā dose anekadhā;
Pure bheriṃ carāpetvā ārocetvāna rājino.

19. Bherinādasugandhena yācakālisamāgate;
Dānakiñjakkhaoghena sattāhaṃ pīnayī tato.

20. Dānaggahimabindūnaṃ nipātenā'pi dhaṃsanaṃ;
Ayātaṃ taṃ viloketvā ratanambujakānanaṃ.

21. Rudato ñātisaṅghassa jalitānalakānanā;
Gajindo viya gehamhā nikkhamitvā manoramā.

22. Mahantaṃ so mahāvīro upagañchi himālayaṃ;
Haricandanakappūrāgarugandhehi vāsitaṃ.

23. Suphallacampakāsokapāṭalītilakehi ca;
Pūgapunnāganāgādipādapehi ca maṇḍitaṃ.

24. Sīhavyagghataracchehi ibhadīpikapīhi ca;
Turaṅgamādinekehi migehi ca samākulaṃ.

25. Sāḷikāravihaṃsehi haṃsakoñcasuvehi ca;
Kapotakaravīkādisakuntehi ca kūjitaṃ.

26. Yakkharakkhasagandhabbadevadānavakehi ca;
Siddhavijjādharādīhi bhūtehi ca nisevitaṃ.

27. Manosīlindanīlorucārupabbatapantihi;
Sajjhuhemādinekehi bhūdharehi ca bhāsuraṃ.

28. Suvaṇṇamaṇisopānanekatitthasarehi ca;
Sobhitaṃ tattha kīḷantanekadevaṅganāhi ca.

29. Sītasīkarasañchannanijjharānaṃ satehi ca;
Kiṇṇaroragaraṅgehi rammehi virājitaṃ.

30. Sikhaṇḍisaṇḍanaccehi latānaṃ maṇḍapehi ca;
Setavālukasañchannamālakehi ca maṇḍitaṃ.

31. Suvaṇṇamaṇimuttādi anekaratanākaraṃ;
Icchantānaṃ janālīnaṃ puññakiñjakkhamā'layaṃ.

32. Tama'jjhogayha so dhīro sahassakkhena māpite;
Disvā isiparikkhāre paṇṇasālavare tahiṃ.

33. Isivesaṃ gahetvāna viharanto samāhito;
Sattāha'bbhantare pañca abhiññā'ṭṭhavidhā'pi ca.

34. Uppādetvā samāpattisukhene'ca tapodhano;
Nabhasā divase'kasmiṃ gacchanto janataṃ isi.

35. Sodhentama'ñjasaṃ disvā otaritvā nabhā tahiṃ;
Iti taṃ janataṃ pucchi kasmā sodhetha añjasaṃ.

36. Sumedha tvaṃ najānāsi dīpaṅkaratathāgato;
Sambodhimu'ttamaṃ patvā dhammacakkama'nuttaraṃ.

37. Pavattetvāna lokassa karonto dhammasaṅgahaṃ;
Rammaṃ rammapuraṃ patvā vasatī'ha sudassane.

38. Bhikkhusatasahassehi catūhi vimalehi taṃ;
Nimantayimha dānena mayaṃ lokekanāyaka.

39. Tassa āgamanatthāya maggaṃ sodhema cakkhuma;
Iti sotassa so tassa sukhaṃ dento jano'braviṃ.

40. Buddho'ti vacanaṃ sutvā pītiyo'daggamānaso;
Sakabhāvena saṇṭhātuṃ nevasakkhi guṇākaro.

41. Tenā'raddhañjasā dhīro yācitvāna padesakaṃ;
Labhitvā visamaṃ ṭhānaṃ samaṃ kātuṃ samārabhi.

42. Nā'laṅkateyeva tahiṃ padese,
Lokekanātho sanarāmarehi;
Sampūjito lokahito mahesi,
Vasīhi saddhiṃ paṭipajji maggaṃ.

43. Chabbaṇṇaraṃsijālehi pajjalantaṃ tathāgataṃ;
Āgacchantaṃ tahi disvā modamāno vicintayi.

44. Yannūni'massa dhīrassa setuṃ katvāna kaddame;
Sakattānaṃ nipajjaye sasaṅghassa mahesino.

45. Dīgharattāma'laṃ taṃ me hitāya ca sukhāya ca;
Icce'vaṃ cintayitvāna nipanno'so jinaṅkuro.

46. Pabodhetvāna disvāna cārulocanapaṅkaje;
Puna'pe'vaṃ vicintesi nipanno dhitimā tahiṃ.

47. Iccheyyaṃ ce'hama'jje'va hantvā'nantaraṇe bhave;
Saṅghassa navako hutvā paviseyyaṃ puraṃ varaṃ.

48. Kima'ññātakavesena klesanibbāpaṇena me;
Ayaṃ buddho'va'haṃ buddho hutvā loke anuttaro.

49. Janataṃ dhammanāvāya tāretvāna bhavaṇṇavāva;
Nibbāṇapuramā'netvā seyyaṃ me parinibbutaṃ.

50. Icce'vaṃ cintayitvāna nipanno kaddame tahiṃ;
Suvaṇṇakadalikkhandhasannibho so'ti sobhati.

51. Chabbaṇṇaraṃsīhi virājamānaṃ,
Disvā manuññaṃ sugatattabhāvaṃ;
Sañjātapītīhi udaggacitto,
Sambodhiyā chandama'kāsi dhīro.

52. Āgantvāna tahiṃ ṭhānaṃ isiṃ paṅke nipannakaṃ;
Lokassa setubhūto'pi setubhūtaṃ tama'ttano.

53. Disvā ussīsake tassa ṭhatvā lokekasetuno;
Lokekalocano dhīro dīpaṅkaratathāgato.

54. Gotamo nāma nāmena sambuddho'yaṃ anāgate;
Bhavissatīti vyākāsi sāvake ca purādike.

55. Idaṃ vatvāna katvāna sasaṅgho taṃ padakkhiṇaṃ;
Pūjesi aṭṭhamuṭṭhihi kusumehi guṇappiyo.

56. Iti kātūna pāyāsi sasaṅgho lokanāyakova;
Rammakaṃ nāma nagaraṃ rammārāmālayālayaṃ

57. Jinassa vacanaṃ sutvā uṭṭhahitvāna paṅkato;
Mudito devasaṅghehi kusumādīhi pūjito.

58. Pallaṅkamā'bhujitvāna nisīdi kusumāsane;
Mahātapo mahāpañño sumedho damitindriyo.

59. Devā dasasahassesu cakkavāḷesu moditā;
Abhitvaviṃsu taṃ dhīraṃ nisinnaṃ kusumāsane.

60. Nisinno upadhāresi dhamme buddhakare tadā;
Kimuddhaṃ vā adho vā'pi disāsu vidisāsu ca.

61. Icce'vaṃ vicinanto so sakalaṃ dhammadhātukaṃ;
Addakkhi sakasantāne paṭhamaṃ dānapāramiṃ.

62. Evame'vaṃ gavesanto uttariṃ pāramī vidū;
Sabbā pāramiyo disvā attano ñāṇacakkhunā.

63. Saṃsāre saṃsaranto so bahuṃ dukkhaṃ titikkhiya;
Gavesanto'mataṃ santo pūretvā dānapāramiṃ.

64. Sattanaṃ kapparukkho'va cintāmaṇi'va kāmado;
Icchiticchitamannādiṃ dadanto dadataṃ varo.

65. Tārakāhi bahuṃ katvā nabhe cāruvilocane;
Uppāṭetvā dadaṃ dhīro yācakānaṃ pamodito.

66. Mahiyā paṃsuto cā'pi samuddodakato'dhikaṃ;
Dadaṃ sarīramaṃsañca lohitampi ca attano.

67. Molinā'laṅkate sīse'dhikaṃ katvā sineruto;
Kampayitvā mahiṃ dento sute cā'pi sakaṅgatāva.

68. Sīlanekkammapaññādī pūretvā sabbapāramī;
Vessantarattabhāve' vampatvā tambhā cuto pana.

69. Uppajjitvā surāvāse sundare tusite pure;
Vasanto suciraṃ kālaṃ bhutvānā'tantasampadaṃ.

70. Katañjalīhi devehi yācito dipaduttamo;
Sambodhāya mahāvīra kālo tuyhantiādinā.

71. Viloketvāna kālādiṃ ñatvā kālanti bodhiyā;
Paṭiññaṃ devasaṅghassa datvā nandanakānanaṃ.

72. Gantvāna devasaṅghehi sugatiṃ gacchi'to cuto;
Abhitthuto mahāpañño cavitvāna tato idha.

73. Susajjitaṅgoruturaṅgamākule,
Vicittanānāpaṇapaṇyasampade;
Manoramuttuṅgajindarājite,
Vibhūsite toraṇaketurāsihi.

74. Alaṅkataṭṭālavisālamālaye,
Sugopure sundarasundarālaye;
Sudassanīye kapiḷavhaye pure,
Purindadassā'pi purassa hāsake.

75. Bhūpālamoḷiratanālinisevitaṅghi,
Paṅkeruhaṃ vimalanekaguṇādhivāsaṃ;
Okkākarājakulaketumanāthanāthaṃ,
Suddhodanaṃ narapatiṃ pavaraṃ paṭicca.

76. So sajjhudāmadhavalāmaladassanīya,
Soṇḍāya saṃgahitasetavarāracindaṃ;
Candāvadātavaravāraṇarājavaṇṇaṃ,
Sandassayitva supinena visālapañño.

77. Bimbādharāya vikacuppalalocanāya,
Devindacāparaticaḍḍhanabhūlatāya;
Sampuṇṇasommavimalinduvarānanāya,
Sovaṇṇahaṃsayugacārupayodharāya.

78. Pādāravindakarapallavasundarāya,
Sovaṇṇavaṇṇatanuvaṇṇavirājitāya;
Sīlādineka guṇabhūsanabhūsitāya,
Māyāya rājavanitāyu'pagañchi kucchiṃ.

79. Paṭisandhikkhaṇe tassa jātā'nekavidhabbhutā;
Athā'yaṃ gahitārakkho narehi amarehi ca.

80. Manuññarattambujakaṇṇikāya,
Mā'sīnasiṅgīpaṭimā'va rammā;
Suvaṇṇavaṇṇo dipadānamindo,
Pallaṅkamā'bhuñchiya mātugabbhe.

81. Maṇimhi vippasannamhi rattasuttami'vā'vutaṃ;
Mātucittambujaṃ dhīro bodhayanto padissati.

82. Dasamāsāvasānamhi devī rañño kathesi'daṃ;
Mayhaṃ ñātigharaṃ deva gantumi'cchāma'haṃ iti.

83. Rañño'tha samanuññatā gacchanti kulama'ttano;
Mahatā parihārena dibbañjasa samañjase.

84. Surabhikusumasaṇḍālaṅkatassālasaṇḍaṃ,
Samadahamaramālāgīyamānagganādaṃ;
Nayanavihagasaṅghe avhayantaṃ'va disvā,
Vipularatinivāsaṃ lumbinīkānanaṃ taṃ.

85. Vipulatararatiṃ sā tamhi kātūna ramme,
Amarayuvatilīlācārulīlābhirāmā;
Vikasitavarasālasso'pagantvāna mūlaṃ,
Sayama'tinamite kaṃ sālasākhaṃ agaṇhi.

86. Tasmiṃ khaṇe kammajamāluta’ssā,
Calimsu sānīhi parikkhipitvā;
Deviṃ jano taṃ abhipālayanto,
Tamhā paṭikkamma susaṇṭhitā’tha.

87. Sagacāruhemavalayādivibhūsitena,
Accantatambanakharaṃsisamujjalena;
Tulātikomalasurattakarena sākhaṃ,
Olamba tattha majanesi ṭṭhitā’va dhīraṃ.

88. Sovaṇṇavaṇṇatanuvaṇṇavirājamānaṃ,
Nettābhirāmamatulaṃ atulāya gabbhā;
Sammā pasāritakaraṅghīyugābhirāmaṃ,
Paṅkeruhā kaṇakahaṃsami’vo’tarantaṃ.

89. Brahmā managgharativaḍḍhanahemajāla,
Mā’dāya tena upagamma paṭiggahetvā;
‘‘Sammoda devi aya ma’ggataro suto te,
Jāto’’ti tāya purato kathayiṃsu ṭhatvā.

90. Jāyanti sesamanujā malamakkhitaṅgā,
Jāto pane’sa pavaro dipadānamindo;
Accanta saṇhamalakāsikavatthakamhi,
Nikkhittanagghataracārumaṇī’va suddho.

91. Eva’mpi sante sabhato’pagantvā,
Dve vāridhārā subhagassa dehe;
Janettidehe’pi utuṃ manuññaṃ,
Gāhāpayuṃ maṅgalakiccatāya.

92. Tesaṃ karaṃ ratikarā ajinappaveṇī,
Mā’dāya tena upagamma paṭiggahesuṃ;
Devā dukūlamayacumbaṭakena vīraṃ,
Tesaṃ karaṃ naravarā narasīharājaṃ.

93. Tesaṃ karā ratikaro vimalo’va cando,
Cakkaṅkitorucaraṇehi mahītalasmiṃ;
Sammā patiṭṭhiya puratthimakaṃ disaṃ so,
Olokayittha kamalāyatalocanehi.

94. Ekaṅganā nekasatāni cakka,
Vāḷāna’hesuṃ sanarāmarā’tha;
Dhīraṃ sugandhappabhūtīhi tesu,
Sampūjayantā idama’braviṃsu.

95. Natthe’ttha tumhehi samo sudhīsa,
Eko pumā’pa’ggataro kuto’ti;
Evaṃ disā lokiya lokanātho,
Tapekkhamāno sadisa’mpi ekaṃ.

96. Uttarā’bhimukho sattapadaṃ gantvā kathesi’daṃ,
‘‘Aggo’hamasmi lokassa jeṭṭho seṭṭho’’tiādikaṃ.

97. Anaññasādhāraṇanādamu’ttamaṃ,
Surāsurabrahmanarindapūjitaṃ;
Narinda’mādāya gato mahājano,

Susajjitaṃ taṃ kapiḷavhayaṃ puraṃ.

98. Bhārātibhāranagapādapamerurājaṃ,
Sabba'mpi sāgarajalaṃ vahituṃ samatthā;
Jātakkhaṇe,pi guṇabhārama'sayhamānā,
Saṅkampayī'va pathavī pavarassa tassa.

99. Ramiṃsu soṇā hariṇehi saddhiṃ,
Kākā ulūkehi mudaggudaggā;
Supaṇṇarājūhi mahoragā ca,
Majjārasaṅghā'pi ca undurehi.

100. Migā migindehi samāgamiṃsu,
Puttehi mātāpitaro yathe'va;
Nāvā videsa'mpi gatā sadesaṃ,
Gatā'ca kaṇḍaṃ sarabhaṅgasatthu.

101. Nānāvirāgujjalapaṅkajehi,
Vibhūsito santataraṅgamālo;
Mahaṇṇavo āsi tahiṃ jala'mpi,
Accantasātattamu'pāgamāsi.

102. Suphullaolambakapaṅkajehi,
Samākulattaṃ gaganaṃ agañchi;
Jahiṃsu pakkhī gamanaṃ nabhamhi,
Ṭhitā'ca sindhū'pi asandamānā.

103. Akālameghappiyasaṅgamena,
Mahīvadhū sommatamā ahosi;
Marūhi vassāpitanekapuppha,
Vibhūsitenā'tivibhūsitāva.

104. Suphullamālābharaṇābhirāmā,
Lataṅganā'liṃgitapādapindā;
Sugandhakiñjakkhavarambarehi,
Disaṅganāyo atisobhayiṃsu.

105. Sugandhadhūpehi nabhaṃ asesaṃ,
Pavāsitaṃ rammataraṃ ahosi;
Surāsurindā chanavesadhārī,
Saṃgītiyuttā vicariṃsu sabbe.

106. Piyaṃvadā sabbajanā ahesuṃ,
Disā asesā'pi ca vippasannā;
Gajā'tigajjiṃsu nadiṃsu sīhā,
Hesāravo cā'si turaṅgamānaṃ.

107. Saveṇuvīṇā suradundubhī nabhe,
Sakaṃ sakaṃ cārusarampamocayuṃ;
Sapabbatindapputhulokadhātuyā,
Uḷāraobhāsavayo manoramo.

108. Manuññagandho mudusītalānilo,
Sukhappadaṃ vāyi asesajantuno;
Anekarogādupapīḷitaṃgino,

Tato pamuttā sukhino siyuṃ janā.

109. Vijambhamānāmitavāḷavījanippa,
-Bhābhirāmamaṃ bhuvanaṃ ahosi;
Mahiṃhi bhetvā cu’dakāni sandayuṃ,
Gamiṃsu bujjā ujugattataṃ janā.

110. Andhā paṅgulanaccāni līlopetāni pekkhayuṃ;
Suṇiṃsu badhirā mūga gītiyo’pi manoramā.

111. Sitalattamu’pāgañchi avīcaggi’pi tāvade;
Modiṃsu jalajā tasmiṃ jantavo pahasiṃsu ca.

112. Khuppipāsābhi bhūtānaṃ petānaṃ āsi bhojanaṃ;
Lokantare’pi āloko andhakāranirantare.

113. Atirekatarā tārāvaḷicandadivākarā;
Virociṃsu nabhe bhūmigatāni ratanāni ca.

114. Mahītalādayo bhetvā nikkhamma uparūpari;
Vicittapañcavaṇṇā’suṃ suphullavipulambujā.

115. Dundubhādī ca’laṅkārā avādita aghaṭṭitā;
Accantamadhuraṃ nādaṃ pamuñcaṃsu mahītale.

116. Baddhā saṅkhalikādīhi muñciṃsu manujā tato;
Bhuvane bhavanadvārakavāṭā vivaṭā sayaṃ.

117. ‘‘Pure kapiḷavatthumhi jāto suddhodanatrajo;
Nisajja bodhimaṇḍe’ti ayaṃ buddho bhavissati.’’

118. Celukkhepādayo cā’pī pavattentā pamoditā;
Kīḷiṃsu devasaṅghā te tāvatiṃsālaye tadā.

119. Iddhimanto mahāpañño kāladevalatāpaso;
Suddhodananarindassa dhīmato so kulūpago.

120. Bhojanassāvasānamhi tāvatiṃsālayaṃ gato;
Gantvā divāvihārāya nisinno bhavane tahiṃ.

121. Chanavesaṃ gahetvāna kīḷante te udikkhiya;
Santosakāraṇaṃ pucchi tesaṃ te’pi na’mabravuṃ.

122. Sutvā taṃ tattato tamhā pītiyo’daggamānaso;
Tāvadevo’pagantvāna suddhodananivesanaṃ.

123. Pavisitvā supaññatte nisisso āsane isi;
‘‘Jāto kira mahārāja putto te nuttaro sudhi.

124. Daṭṭhu’micchāma’haṃ taṃ’’ti āha rājā alaṅkataṃ;
Ānāpetvā kumāraṃ taṃ vandāpetu’mupāgamī.

125. Kumārabhūtassa’pi tāvadeva guṇānubhāvena manoramāni;
Pādāravindā parivattiya’ggā patiṭṭhitā muddhani tāpasassa.

126. Tenattabhāvena naruttamassa,
Na vanditabbo tibhavepi koci;
Tilokanāthassa sace hi sīsaṃ,
Tapassino pādatale ṭhapeyyaṃ.

127. Phāleyyamuddhā khalu tāpasassa paggayha so añjalimuttamassa;
Aṭṭhāsi dhīrassa guṇaṇṇavassa nāsetu’mattāna’mayuttakanti.

128. Disvāna taṃ acchariyaṃ narindo devātidevassa sakatrajassa;
Pādāravindāna’bhivandi tuṭṭho vicittacakkaṅkitakomalāni.

129. Yadā’si rañño puthuvappamaṅgalaṃ tadā puraṃ devapuraṃ’va sajjitaṃ;
Vibhūsitā tā janatā manoramā samāgatā tassa niketamuttamaṃ.

130. Vibhūsitaṅgo janatāhi tāhi so purakkhato bhūsanabhūsitatrajaṃ;
Tamā’dayitvā’tulavappamaṅgalaṃ surindalīlāya gato narissaro.

131. Nānāvirāgujjalacārusāni parikkhite kamhi ca jambumūle;
Sayāpayitvā bahimaṅgalaṃ taṃ udikkhituṃ dhātigaṇā gamiṃsu.

132. Suvaṇṇatārādivirājamāna’vitānajotujjalajambumūle;
Nisajja dhīro sayane manuññe’jhānaṃ samāpajji katāvakāso.

133. Suvaṇṇabimbaṃ viya taṃ nisinnaṃ chāyañca tassā ṭhitame’va disvā;
Tamabravī dhātijano’pagantvā ‘‘puttassa te abbhutamī’disanti.’’

134. Visuddhacandānanabhāsurassa sutvāna taṃ paṅkajalocanassa;
Savandanaṃ me dutiya’nti vatvā puttassa pāde sirasā’bhivandi.

135. Tadaññānipi lokasmiṃ jātā’nekavidhabbhutā;
Dassitā me samāsena ganthavitthārabhīrunā.

136. Yasmiṃ vicittamaṇimaṇḍitamandirānaṃ,
Nānāvitānasayanāsanamaṇḍitānaṃ;
Nisseṇi seṇi puthubhūmikabhūsitānaṃ,
Tiṇṇaṃ utūnama’nurūpama’laṅkatānaṃ.

137. Siṅgesu raṃsinikarā suramandirānaṃ,
Siṅgesu raṃsimapahāsakarā’va niccaṃ;
Ādiccaraṃsi viya paṅkajakānanāni,
Lokānanambujavanāni vikāsayanti.

138. Nānā maṇivicittāhi bhittīti vanitā sadā;
Vinā’pi dappaṇacchāyaṃ pasādhenti sakaṃ tanuṃ.

139. Telāsanagasaṅkāsaṃ vilocanarasāyanaṃ;
Sudhālaṅkatapākāravalayaṃ yattha dissate.

140. Indanīloruvalayaṃ nānā ratanabhūsitaṃ;
Dissate’va sadā yasmiṃ parikhānekapaṅkajā.

141. Patvāna vuddhiṃ vipule manuññe,
Bhutvāna kāme ca tahiṃ vasanto;
Gacchaṃ tilokekavilocano so,
Uyyānakīḷāya mahāpathamhi.

142. Kamena jiṇṇaṃ byadhitaṃ matañca,
Disvāna rūpaṃ tibhave viratto;
Manoramaṃ pabbajitañca rūpaṃ,
Katvā ratiṃ tamhi catutthavāre.

143. Suphullanānātarusaṇḍamaṇḍitaṃ sikhaṇḍisaṇḍādidijūpakūjitaṃ;
Sudassanīyaṃ viya nandanaṃ vanaṃ manoramuyyānama'gā mahāyaso.

144. Suraṅganā sundarasundarīnaṃ manorame vāditanaccagīte surindalīlāya;
Tahiṃ narindo ramitva kāmaṃ dipadāna'mindo.

145. Ābhujitvāna pallaṅkaṃ nisinno rucirāsane;
Kārāpetuma'cintesi dehabhūsana'mattano.

146. Tassa cittaṃ viditvāna vissakammassi'daṃbravī;
Alaṅkarohi siddhattha'miti devānamissaro.

147. Tenā'ṇatto'pagantvāna vissakammo yasassino;
Dasadussasahassehi sīsaṃ veṭhesi sobhanaṃ.

148. Tanuṃ manuññampi akāsi sobhanaṃ,
Anaññasādhāraṇalakkhaṇujjalaṃ;
Vicittanānuttamabhūsanehi so,
Sugandhigandhuppalacandanādinā.

149. Vibhūsito tena vibhūsitaṅginā,
Tahiṃ nisinno vimale silātale;
Suraṅganāsannibhasundarīhi so,
Purakkhato devapatīva sobhati.

150. Suddhodananarindena pesitaṃ sāsanuttamaṃ;
''Putto te putta jāto''ti sutvāna dīpaduttamo.

151. ''Mama'jja bandhanaṃ jātaṃ''iti vatvāna tāvade;
Samiddhaṃ sabbakāmehi agamā sundaraṃ puraṃ.

152. Ṭhitā uparipāsāde kisāgotami taṃ tadā;
Rājentaṃ sataraṃsi'ṃva rājaṃ disvā kathe si'daṃ.

153. ''Yesaṃ sūnu ayaṃ dhīro yā ca jāyā imassa tu;
Te sabbe nibbutā nūna sadā'nūnaguṇassa ve''.

154. Itī'disaṃ giraṃ sutvā manuññaṃ tāya bhāsitaṃ;
Sañjātapītiyā pīno gacchamāno sakālayaṃ.

155. Sītalaṃ vimalaṃ hāriṃ hāraṃ taṃ rativaḍḍhanaṃ;
Pesetvā santikaṃ tassā omuñcitvāna kaṇṭhato.

156. Pāsādama'bhirūhitvā vejayantaṃ'va sundaraṃva;
Nipajji devarājā'va sayane so mahārahe.

157. Sundarī taṃ purakkhatvā surasundarisannibhā;
Payojayiṃsu naccāni gītāni vividhāni'pi.

158. Pabbajjābhirato dhīro pañcakāme nirālayo;
Tādise naccagīte'pi na ramitvā manorame.

159. Nipanno vissamitvāna īsakaṃ sayane tahiṃ;
Pallaṅkamā'bhujitvāna mahāvīro mahīpati.

160. Nisinno'va'nekappakāraṃ vikāraṃ,
Padisvāna niddupagānaṃ vadhūnaṃ;
Gamissāmi'dānī'ti ubbiggacitto,
Bhave dvāramūlaṃ'pagantvāna rammaṃ.

161. Ṭhapetvāna sīsaṃ subhummārakasmiṃ,
Suṇissāmi dhīrassa saddanti tasmiṃ;
Nipannaṃ sudantaṃ pasādāvahantaṃ,
Sahāyaṃ amaccaṃ mahāpuññavantaṃ.

162. Acchannasavanaṃ channaṃ āmantetvā kathesi'daṃ;
''Ānehi iti kappetvā kanthakaṃ nāma sindhavaṃ.''

163. So channo patigaṇhitvā taṃ giraṃ tena bhāsitaṃ;
Tato gantvāna kappetvā sīghamā'nesi sindhavaṃ.

164. Abhinikkhamanaṃ tassa ñatvā varaturaṅgamo;
Tena sajjiyamāno so hesāravamu'dīrayi.

165. Pattharitvāna gacchantaṃ saddaṃ taṃ sakalaṃ puraṃ;
Sabbe suragaṇā tasmiṃ sotuṃ nā'daṃsu kassaci.

166. Atha so sajjanānando uttamaṃ puttama'ttano;
Passitvā paṭhamaṃ gantvā pacchā buddho bhavāma'haṃ.

167. Cintayitvāna eva'mpi gantvā jāyānivesanaṃ;
Ṭhapetvā pādadu'mmāre gīvaṃ anto pavesiya.

168. Kusumehi samākiṇṇe devindasayanūpame;
Nipannaṃ mātuyā saddhiṃ sayane sakama'trajaṃ.

169. Viloketvāna cintesi iti lokekanāyako;
Sacā'haṃ deviyā bāhuma'panetvā mama'trajaṃ.

170. Gaṇhissāma'ntarāya'mpi kareyya gamanassa me;
Pabujjhitvā mahantena pemene'sā yasodharā.

171. Buddho hutvā punā'gamma passissāmī'ti atrajaṃ;
Narādhipo tadā tamhā pāsādatalato'tari.

172. Pesalānanakaraṅghipaṅkajā hāsaphenabhamuvīcibhāsurā;
Nettanīlakamalā yasodharākomudī'va nayanālipatthitā.

173. Samattho assa ko tassā jahituṃ dehasampadaṃ;
Vindamāno vinā dhīraṃ ṭhitaṃ paramimuddhani.

174. ''Asso sāmi mayānīto kālaṃ jāna rathesabha'';
Iti abravi channo so bhūpālassa yasassino.

175. Mahīpati tadā sutvā channeno'dīritaṃ giraṃ;
Pāsādā otaritvāna gantvā kanthakasantikaṃ.

176. Tassi'daṃ vacanaṃ bhāsi sabbasattahite rato;
''Kanthaka'jje'karattiṃ mā tārehi'' sanarāmaraṃ.

177. Lokamu'ttārayissāmi buddho hutvā anuttaro;
Bhavasāgarato ghorajarādimakarākarā.''

178. Idaṃ vatvā tamā'ruyha sindhavaṃ saṅkhasannibhaṃ;
Gāhāpetvāna channena sudaḷhaṃ tassa vāladhiṃ.

179. Patvāna so mahādvārasamīpaṃ samacintayi;
Bhaveyya vivaṭaṃ dvāraṃ yena kenaci no sace.

180. Vāladhiṃ gahiteneva saddhiṃ channena kanthakaṃ,
Nippīḷayitvā satthīhi imamaccuggataṃ subhaṃ;
Ullaṅghitvāna pākāraṃ gacchāmī'ti mahabbalo.

181. Tathā thāmabalūpeto channo'pi turaguttamo;
Visuṃ visuṃ vicintesuṃ pākāraṃ samatikkamaṃ.

182. Tassa cittaṃ viditvāna moditā gamane subhe;
Vivariṃsu tadā dvāraṃ dvāre'dhiggahitā surā.

183. Taṃ siddhatthama'siddhatthaṃ karissāmī'ti cintiya;
Āgantvā tassi'daṃ bhāsi antalikkhe ṭṭhitantiko.

184. ''Mā nikkhami mahāvīra ito te sattame dine;
Dibbaṃ tu cakkaratanaṃ addhā pātubhavissati.''

185. Iccevaṃ vuccamāno so antakena mahāyaso;
''Ko'si tvami'ti''taṃ bhāsi māro ca'ttānamā'disi.

186. ''Mārajānāma'haṃ mayhaṃ dibbacakkassa sambhavaṃ;
Gaccha tvami'dha mā tiṭṭha na'mhi rajjenamatthiko.

187. Sabbaṃ dasasahassimpi lokadhātuma'haṃ pana;
Unnādetvā bhavissāmi buddho lokekanāyako.''

188. Evaṃ vutte mahāsatte attano giramu'ttariṃ;
Gāhāpetuma'sakkonto tatthe'va'ntaradhāyi'so.

189. Pāpimassa idaṃ vatvā cakkavattisirimpi ca;
Pahāya khepiṇḍaṃ'va paccusasamaye vasiṃ.

190. Gacchantama'bhipūjetuṃ samāgantvāna tāvade;
Ratanukkāsahassāni dhārayantā marū tahiṃ.

191. Pacchato purato tassa ubhopassesu gacchare;
Tathe'va abhipūjentā supaṇṇā ca mahoragā.

192. Suvipulasurasenā cārulīlābhirāmā,
Kusumasaliladhārā vassayantā nabhamhā;
Ihahi dasasahassī cakkavāḷā gatā tā,
Sukhumatanutametodaggudaggā caranti.

193. Yasmiṃ sugandhavarapupphasudhūpa cuṇṇa,
Hemaddhajappabhutibhāsuracārumagge;

Gacchaṃ mahājavavaraṅga turaṃga rājā,
Gantuṃ na sakkhi javato kusumādilaggo.

194. Itthaṃ tamhi pathe ramme vattamāne mahāmahe;
Gacchanto rattisesena tiṃsayojanamañjase.

195. Patvā'nomānadītīraṃ piṭṭhito turagassa so;
Otaritvāna vimale sītale sikatātale.

196. Vissamitvā idaṃ vatvā ''gacchāhī'ti sakaṃ puraṃ;
Ābharaṇāni ādiya channe'maṃ guragampi ca.''

197. Ṭhito tasmiṃ mahāvīro accanta nisitā'sinā;
Sugandhavāsitaṃ moḷiṃ chetvā'nukkhipi ambare.

198. Cāruhemasumuggena kesadhātuṃ nabhuggataṃ;
Pūjanatthaṃ sahassakkho sirasā sampaṭicchiya.

199. Vilocanānandakarindanīlamayehi cūḷāmaṇi cetiyaṃ so;
Patiṭṭhapesā'malatāvatiṃse ubbedhato yojanamattamaggā.

200. Uttamaṭṭhaparikkhāraṃ dhāretvā brahmunābhataṃ;
Ambare'ca pavijjhittha varaṃ dussayugampi ca.

201. Tamā'dāya mahābrahmā brahmaloke manoramaṃ;
Dvādasayojanubbedhaṃ dussathūpaṃ akārayi.

202. Nāmenā'nupiyaṃ nāma gantvā ambavanaṃ tahiṃ;
Sattāhaṃ vītināmetvā pabbajjāsukhato tato.

203. Gantvāne'kadinene'va tiṃsayojanamañjasaṃ;
Patvā rājagahaṃ dhīro piṇḍāya cari subbato.

204. Indanīlasilāyā'pi katā pākāragopurā;
Hemacalā'va dissanti tassā'bhāgi tahiṃ tadā.

205. Ko'yaṃ sakko nukho brahmā māro nāgo'tiādinā;
Bhiyyo kotuhaḷappatto padisvā taṃ mahājano.

206. Pavisitvā garahetūna bhattaṃ yāpanamattakaṃ;
Yugamattaṃ'va pekkhanto gacchanto rājavīthiyaṃ.

207. Mathitaṃ merumanthena samudda'va mahājanaṃ;
Tamhā so ākulī katvā gantvā paṇḍavapabbataṃ.

208. Tato tasse'va chāyāya bhūmibhāge manorame;
Nisinno missakaṃ bhattaṃ paribhuñjitumā'rabhi.

209. Paccavekkhaṇamattena antasappaṃ nivārisa;
Dehavammikato dhīro nikkhamantaṃ mahabbalo.

210. Bhutvāna bimbisārena narindena narāsabho;
Nimantino'pi rajjena upagantvāna'nekadhā.

211. Paṭikkhipiya taṃ rajjaṃ atha tenā'bhiyācito;
Dhammaṃ desehi mayhanti buddho hutvā anuttaro.

212. Datvā paṭiññaṃ manujādhipassa dhīro'pagantvāna padhānabhūmiṃ;
Anaññasādhāraṇadukkarāni katvā tato kiñci apassamāno.

213. Oḷārikannapānāni bhuñjitvā dehasampadaṃ;
Patvā'japālanigrodhamūlaṃ patto suro viya.

214. Puratthā'bhimukho hutvā nisinno'si jutindharo;
Dehavaṇṇehi nigrodho hemavaṇṇo'si tassa so.

215. Samiddhapatthanā ekā sujātā nāma sundarī;
Hemapātiṃ sapāyāsaṃ sīsenā'dāya onatā.

216. Tasmiṃ adhiggahītassa rukkhadevassa tāvade;
Baliṃ dammī'ti gantvāna disvā tā dīpaduttamaṃ.

217. Dovo'ti saññāya udaggacittā pāyāsapātiṃ pavarassa datvā;
''Āsiṃsanā ijjhiyathā hi mayhaṃ tuyhampi sā sāmi samijjhitū'ti.''

218. Icce'vaṃ vacanaṃ vatvā gatā tamhā varaṅganā;
Atha pāyāsapātiṃ taṃ gahetvā munipuṅgavo.

219. Gantvā nerañjarātīraṃ bhūtvā taṃ varabhojanaṃ;
Paṭisotaṃ pavissajji tassā pātiṃ manoramaṃ.

220. Jantālipālimananettavilumpamānaṃ,
Samphullasālavanarājivirājamānaṃ;
Devindanandanavanaṃ'va'bhinandanīya,
Mu'yyānamu'ttamataraṃ pavaro'pagantvā.

221. Katvā divāvihāraṃ so sāyaṇhasamaye tahiṃ;
Gacchaṃ kesaralīlāya bodhipādapasantikaṃ.

222. Brahmasurāsuramahoragapakkhirāja,
Saṃsajjitoruvaṭume dipadānamindo;
Pāyāsi sotthiyadvijo tiṇahārako taṃ,
Disvāna tassa adadā tiṇamuṭṭhiyo so.

223. Indivarāravindādikusumāna'mbarā tahiṃ;
Patantī vuṭṭhidhārā'va gacchante dīpaduttame.

224. Cārucandanacuṇṇādi'dhupagandhehi nekadhā;
Anokāso'si ākāso gacchante dīpaduttame.

225. Ratanujjalachattehi cāruhemaddhajehi ca;
Anokāso'si ākāso gacchante dipaduttame.

226. Velukkhepasahassehi kīḷantehi marūhi'pi;
Anokāso'si ākāso gacchante dipaduttame.

227. Suradundubhivajjāni karontehi marūhipi;
Anokāso'si ākāso gacchante dipaduttame.

228. Suraṅganāhi saṅgitiṃ gāyantihi'pi'nekadhā;
Anokāso'si ākāso gacchante dipaduttame.

229. Manoramā kiṇṇarakiṇṇaraṅganā,
Manoramaṅgā uragoragaṅkanā;
Manoramā tamhi ca naccagītiyo,
Manoramā’nekavidhā pavattayuṃ.

230. Tadā mahoghe’va mahāmagehi,
Pavattamāne iti so mahāyaso;
Tiṇe gahetvā tibhavekanāyako,
Upāgato bodhidumindasantikaṃ.

231. Viddumāsitaselaggarajatācalasannibhaṃ;
Katvā padakkhiṇaṃ bodhipādapaṃ dipaduttamo.

232. Puratthimadisābhāge acale raṇadhaṃsake;
Mahītale ṭhito dhīro cālesi tiṇamuṭṭhiyo.

233. Viddasahatthamatto so pallaṅko āsi tāvade;
Atha naṃ abbhutaṃ disvā mahāpañño vicintayi.

234. ‘‘Maṃsalohitamaṭṭhi ca nahārū ca taco ca me;
Kāmaṃ sussatu nevā’haṃ jahāmi vīriyaṃ’’iti.

235. Ābhujitvā mahāvīro pallaṅkama’parājitaṃ;
Pācinābhimukho tasmiṃ nisīdi dīpaduttamo.

236. Devadevassa devindo saṅkhamā’dāya tāvade;
Vīsuttarasatubbedhaṃ dhamayanto tahiṃ ṭhito.

237. Dutiyaṃ puṇṇacandaṃ’va setacchattaṃ tiyojanaṃ;
Dhārayanto ṭhito sammā mahābrahmā sahampati.

238. Cārucāmaramā’dāya suyāmo’pi surādhipo;
Vījayanto ṭhito tattha mandaṃ mandaṃ tigāvutaṃ.

239. Beluvaṃ vīṇamā’dāya suropañcasikhavhayo;
Nānāvidhalayopetaṃ vādayanto tathā ṭhito.

240. Thutigītāni gāyanto nāṭakīhi purakkhato;
Tathe’va’ṭṭhāsi so nāgarājā kālavhayo’pi ca.

241. Gahetvā hemamañjusā surapupphehi pūritā;
Pūjayantā’va aṭṭhaṃsu battiṃsā’pi kumārikā.

242. Sendadevasaṅghehi tehi itthaṃ mahāmahe;
Vattamāne tadā māro pāpimā iti cintayi.

243. ‘‘Atikkamitukāmo’yaṃ kumāro visayaṃ mama;
Siddhattho atha siddhatthaṃ karissāmī’’ti tāvade.

244. Māpetva bhiṃsanatarorusahassabāhuṃ,
Saṅgayha tehi jalitā vividhāyudhāni;
Āruyha cāru diradaṃ girimekhalākkhyaṃ,
Caṇḍaṃ diyaḍḍhasatayojanamāyataṃ taṃ.

245. Nānānanāya’nalavaṇṇasiroruhāya,
Rattoruvaṭṭabahiniggatalocanāya;

Daṭṭhoṭṭhabhiṃsanamukhāyu’ragabbhujāya,
Senāya so parivuto vividhāyudhāya.

246. Tattho’pagamma atibhīmaramaṃ ravanto,
Siddhatthame’tha iti gaṇhatha bandhathe’maṃ;
Āṇāpayaṃ suragaṇaṃ sahadassanena,
Caṇḍānīluggatapicuṃ’va palāpayittha.

247. Gambhīramegharavasantibhavaṇḍanādaṃ,
Vātaṃca māpiya tato subhagassa tassa;
Kaṇṇampi vīvaravarassa manoramassa,
No āsiyeva calituṃ pabhu antakotha.

248. Saṃvaṭṭavuṭṭhijavasannibhabhīmaghora,
Vassaṃ pavassiya tato’dakabindukampi;
Nāsakkhi netuma’tulassa samīpakampi,
Disvā tama’bbhutama’tho’pi sudummukho so.

249. Accantabhīmanaḷaaccisamujjaloru,
Pāsānabhasmakalalāyudhavassadhārā;
Aṅgārapajjalitavālukavassadhārā,
Vassāpayittha sakalāni imāni tāni.

250. Mārānubhāvabalato nabhato’pagantvā,
Patvāna puññasikharuggatasantikaṃ tu;
Mālāguḷappabhūtibhāvagatāni’thāpi,
Lokantare’va timiraṃ timiraṃ sughoraṃ.

251. Māpetva mohatimirampi hatassa tassa,
Dehappabhāgi sataraṃsisatoditaṃ’va;
Jātaṃ manoramataraṃ atidassanīya,
Mā’lokapuñjama’valokiya pāpadhammo.

252. Kopoparattavadano bhukuṭippavārā,
Accantabhiṃsanavirūpakavesadhārī;
Accantatiṇhataradhāramasaṅgame’va,
Cakkāyudhaṃ carataraṃ api merurājaṃ.

253. Saṅkhaṇḍayantami’va thūlakalīrakaṇḍaṃ,
Vissajji tena’pi na kiñci guṇākarassa;
Kātuṃ pahuttamu’pagañchi tato tame’taṃ,
Gantvā nabhā kusumachattatamā’ga sīsaṃ.

254. Vissajjitā’pi senāya selakūṭānalākulā;
Pagantvā nabhasā mālāgulattaṃ samupāgatā.

255. Tampi disvā sasoko so gantvā dhīrassa santikaṃ;
Pāpuṇāti mamevā’yaṃ pallaṅko aparājito.

256. Ito uṭṭhaha pallaṅkā iti’bhāsittha dhīmato;
Katakalyāṇakammassa pallaṅkatthāya māra te.

257. Ko sakkhī’ti pavutto so ime sabbe’ti sakkhino;
Senāyā’bhimukhaṃ hatthaṃ pasāretvāna pāpimā.

258. Ghoranādena'haṃ sakkhi ahaṃ sakkhī'ti tāya'pi;
Sakkhibhāvaṃ vadāpetvā tasse'vaṃ samudīrayi.

259. Ko te siddhattha sakkhī'ti atha tenā'tulena'pi;
Mame'ttha sakkhino māra nasanti'ti sacetanā.

260. Rattameghopanikkhantahemavijjuvabhāsuraṃ;
Nīharitvā surattambhā cīvarā dakkhiṇaṃ karaṃ.

261. Bhūmiyā'bhimukhaṃ katvā kasmā pāramibhūmiyaṃ;
Unnādetvā ni'dāne'vaṃ nissaddāsī'ti bhūmiyā.

262. Muñcāpite rave nekasate megharave yathā;
Buddhanāgabalā nāgaṃ jānūhi supapatiṭṭhitaṃ.

263. Disvāni'dāni gaṇhāti'dāni gaṇhāti cintiya;
Sambhinnadāṭhasappo'va hatadappo sudummukho.

264. Pahāyā'yudhavatthāni'laṅkārāni anekadhā;
Cakkavāḷāvalā yāva sasenāya palāyi so.

265. Taṃ mārasenaṃ sabhayaṃ sasokaṃ palāyamānaṃ iti devasaṅghā;
Disvāna mārassa parājayo'yaṃ jayo'ti siddhattha kumārakassa.

266. Sammodamānaṃ abhipūjayantā dhīraṃ sugandhappabhūtihi tasmiṃ;
Punā'gatā nekathutīhi sammā ugghosamānā chanavesadhāri.

267. Evaṃ mārabalaṃ dhīro viddhaṃsetvā mahabbalo;
Ādicce dharamāne'va nisinno acalāsane.

268. Yāmasmiṃ paṭhame pubbenivāsaṃ ñāṇa'muttamo;
Visodhetvāna yāmasmiṃ majjhime dibbalocanaṃ.

269. So paṭiccasamuppāde atha pacchimayāmake;
Otāretvāna ñāṇaṃsaṃ sammasanno anekadhā.

270. Lokadhātusataṃ sammā unnādetvā'ruṇodaye;
Buddho hutvāna sambuddhosambuddhajalocano.

271. ''Anekajātisaṃsāraṃ sandhāvissa''ntiādinā;
Udāne'daṃ udānesi pītivegena sādiso.

272. Sallakkhetvāguṇe tassa pallaṅkassa anekadhā;
Nā tāva'uṭṭhahissāmi ito pallaṅkato iti.

273. Samāpattī samāpajjī anekasatakoṭiyo;
Satthā tatthe'va sattāhaṃ nisinno acalāsane.

274. Ajjā'pi nūna dhīrassa siddhatthassa yasassino;
Atthi kattabbakiccañhi tasmā āsanamālayaṃ.

275. Najahāsī'ti ekaccadevatānā'si saṃsayaṃ;
Ñatvā tāsaṃ vitakkaṃ taṃ sametuṃ santamānaso.

276. Uṭṭhāya hemahaṃso'va hemavaṇṇo pabhaṅkaro;
Abbhuggantvā nabhaṃ nātho akāsi pāṭihāriyaṃ.

277. Vitakkame'vaṃ iminā marūnaṃ sammu'pasammā'nimisesi bodhiṃ;
Sampūjayanto nayanambujehi sattāhama'ṭṭhāsi jayāsanañca.

278. Subhāsurasmiṃ ratanehi tasmiṃ savaṅkamanto varacaṅkamasmiṃ;
Manoramasmiṃ ratanālayehi'pi visuddhadhammaṃ vicinaṃ visuddho.

279. Mūlejapālatarurājavarassa tassa,
Māraṅganānama'malānanapaṅkajāni;
Sammā milāpiya tato mucalindamūle,
Bhogindacittakumudāni pabodhayanto.

280. Mūle'pi rājayatanassa tassa tasmiṃ samāpattisukhampi vindaṃ;
Saṃvītināmesi manuññavaṇṇo ekūnapaññāsadināni dhīmā.

281. Anotattodakaṃ dantakaṭṭhanāgalatāmayaṃ;
Harīṭakāgadaṃ bhutvā devindenābhatuttamaṃ.

282. Vānijehi samānītaṃ samatthamadhupiṇḍikaṃ;
Mahārājūpanītamhi pattamhi patigaṇhiya.

283. Bhojanassāvasānamhi japālatarumūlakaṃ;
Gantvādhigatadhammassa gambhīrattamanussari.

284. Mahīsandhārako vārikkhandhasannibhako ayaṃ;
Gambhīrodhigato dhammo mayā santo'tiādinā.

285. Dhammagambhīratаṃ dhammarājassa sarato sato;
Āsevaṃ takkaṇaṃ dhammaṃ imaṃ me paṭivijjhituṃ.

286. Vāyamanto sampattayācakānaṃ manoramaṃ;
Kantetvā uttamaṅgañca moḷibhūsanabhūsitaṃ.

287. Suvañjitāni akkhini uppāṭetvāna lohitaṃ;
Gaḷato nīhiritvāna bhariyaṃ lāvaṇṇabhāsuraṃ.

288. Atrajañca dadantena kulavaṃsappadīpakaṃ;
Dānaṃ nāma na dinnañca natthi sīlaṃ arakkhitaṃ.

289. Tathāhi saṅkhapālādiattabhāvesu jīvitaṃ;
Mayā pariccajantena sīlabhedabhayena ca.

290. Khantivādādike nekaattabhāve apūritā;
Chejjādiṃ pāpunattena pāramī natthi kāci me.

291. Tassa me vidhamantassa mārasenaṃ vasundharā;
Na kampittha ayaṃ pubbenivāsaṃ sarato'pi ca.

292. Visodhentassa me yāme majjhime dibbalocanaṃ;
Na kampittha pakampittha pacchime pana yāmake.

293. Paccayākārañāṇaṃ me tāvade paṭivijjhato;
Sādhukāraṃ dadantī'ca muñcamānā mahāravaṃ.

294. Sampuṇṇalāpū viya kañjikāhi,
Takkehi puṇṇaṃ viya vāṭikā'va;
Sammakkhito'va'ñjanakehi hattho,

Vasāhi sampīta pilotikā’va.

295. Kilesapuñjabbharito kiliṭṭho,
Rāgena ratto api desaduṭṭho;
Mohena mūḷho’ti mahabbalena,
Loko avijjānikarākaro’yaṃ.

296. Kinnāma dhammaṃ paṭivijjhate’taṃ,
Attho hi ko tassi’ti desanāya;
Evaṃ nirussāhama’gañchi nātho,
Pajāya dhammāmatapānadāne.

297. Nicchāretvā mahānādaṃ tato brahmā sahampatī;
Nassati vata bho loko iti loko vinassati.

298. Brahmasaṅghaṃ samādāya devasaṅghañca tāvade;
Lokadhātusate satthu samīpaṃ samupāgato.

299. Gantvā mahītale jānuṃ nihacca sirasañjaliṃ;
Paggayha ‘‘bhagavā dhammaṃ desetu’’ itiādinā.

300. Yācito tena sambuddharavindavadano jino;
Lokadhātusataṃ buddhacakkhunā’lokayaṃ tadā.

301. Tasmiṃ apparajakkhādimaccā disvā’ti ettakā;
Vibhajitvā’tha te satte bhabbābhabbavasena so.

302. Abhabbe parivajjetvā bhabbe’vā’dāya buddhiyā;
Upanetu jano’dāni saddhābhājanama’ttano.

303. Pūressāmī’ti taṃ tassa saddhammāmatadānato;
Vissajji brahmasaṅghassa vacanāmataraṃsiyo.

304. Tatojapālodayapabbatodito,
Mahappabho buddhadivākaro nabhe;
Maṇippabhāsannibhabhāsurappabho,
Pamocayaṃ bhāsurabuddharaṃsiyo.

305. Pamodayanto upakādayo tadā,
Kamena aṭṭhārasayojanañjasaṃ;
Atikkamitvāna suphullapādape,
Vijambhamānāligaṇābhikūjitaṃ.

306. Nirantaraṃ nekadijupakūjitaṃ suphrallapaṅkeruha gandhavāsitaṃ gato;
Yasassī migadāyamuttamaṃ tahiṃ tapassī atha pañcavaggiyā.

307. Devātidevaṃ tibhavekanāthaṃ,
Lokantadassiṃ sugataṃ sugattaṃ;
Disvāna dhīraṃ munisīharājaṃ,
Kumantaṇaṃ te iti mantayiṃsu.

308. ‘‘Bhutvāna oḷārikaannapānaṃ,
Suvaṇṇavaṇṇo paripuṇṇakāyo;
Etā’vuso’yaṃ samaṇo imassa,
Karoma nā’mhe abhivādanādiṃ.

309. Ayaṃ visālanvayato sasūto,
Sambhāvanīyo bhuvi ketubhūto;
Paṭiggahetuṃ’rahatā’sanaṃ tu,
Tasmā’sanaṃ’yevi’ti paññapema.’’

310. Ñatvā’tha bhagavā tesaṃ vitakkaṃ tikkhabuddhiyā;
Mettānilakadambehi mānaketuṃ padhaṃsayī.

311. Samatthā nahi saṇṭhātuṃ sakāya katikāya te;
Akaṃsu lokanāthassa vandanādīni dhīmato.

312. Buddhabhāvaṃ ajānantā munayo munirājino;
Āvuso vādato tassa kevalaṃ samudīrayuṃ.

313. Atha lokavidū lokanātho tesamu‘‘dīratha;
Āvusovādato neva satthuno’’ samudīrayi.

314. ‘‘Bhikkhave arahaṃ sammā sambuddho’ti tathāgato’’;
Buddhabhāvaṃ pakāsetvā attano tesamu’ttamo.

315. Nisinno tehi paññatte dassaneyyuttamāsane;
Brahmanādena te there sīlabhūsanabhūsite.

316. Āmantetvāna brahmānaṃ nekakoṭipurakkhato;
Dhammacakkaṃ pavattento desanāraṃsinā tadā.

317. Mohandhakārarāsimpi hantvā loke manoramaṃ;
Dhammālokaṃ padassetvā veneyyambujabuddhiyā.

318. Migakānanasaṅkhāto raṇabhūmitale iti;
Rājā mahānubhāvo’vadhammarājā visārado.

319. Desanāsiṃ samādāya dhībhujena manoramaṃ;
Veneyyajanabandhunaṃ mahānatthakaraṃ sadā.

320. Kilesārī padāḷetvā saddhammajayadundubhiṃ;
Paharitvāna saddhammajayaketuṃ sudujjayaṃ.

321. Ussāpetvāna saddhammajayatthuṇuttamaṃ subhaṃ;
Patiṭṭhāpiya lokekarājā hutvā sivaṅkaro.

322. Pamocetvāna janataṃ brahāsaṃsārabandhanā;
Nibbāṇanagaraṃ netukāmo lokahite rato.

323. Suvaṇṇācalakūṭaṃ’va jaṅgamaṃ cārudassanaṃ;
Patvo’ruvelagāmiṃ taṃ añjasaṃ’va surañjasaṃ.

324. Bhaddavaggiyabhūpālakumāre tiṃsamattake;
Maggattayāmatarasaṃ pāyenvā rasamu’ttamaṃ.

325. Pabbajjamu’ttamaṃ datvā lokassa’tthāya bhikkhavo;
Uyyojetvāna sambuddho cārikaṃ carathā’ti te.

326. Gantvo’ruvelaṃ jaṭilānama’nto-
Jaṭā ca chetvāna jaṭā bahiddhā;
Pāpetva aggañjasamu’ttamo te,

Purakkhato indu'va tārakābhi.

327. Purakkhato tehi anāsavehi,
Chabbaṇṇaraṃsābharanuttamehi;
Disaṅganāyo atisobhayanto,
Pakkhīnamakkhīni'pi pīṇayanto.

328. Dinnaṃ paṭiññaṃ samanussaranto,
Taṃ bimbisārassa mahāyasassa;
Mocetukāmo vararājavaṃsaṃ,
Dhajūpamānassa guṇālayassa.

329. Sikhaṇḍimaṇḍalāraddhanaccaṃ laṭṭhivanavhayaṃ;
Uyyānama'gamā nekatarusaṇḍābhimaṇḍitaṃ.

330. Bimbisāranarindo so'gatabhāvaṃ mahesino;
Suṇitvā pītipāmojjabhūsanena vibhūsito.

331. Tamu'yyānu'pagantvāna mahāmaccapurakkhato;
Satthupādāravindehi sobhayanto siroruhe.

332. Nisinno bimbisāraṃ taṃ saddhammaamatambunā;
Devindagīyamānaggavaṇṇo vaṇṇābhirājito.

333. Devadānavabhogindapūjito so mahāyaso;
Rammaṃ rājagahaṃ gantvā devindapurasannibhaṃ.

334. Narindagehaṃ ānīto narindena sarāsabho;
Bhojanassā'vasānamhi cālayanto mahāmahiṃ.

335. Patigaṇhiya samphullatarurājavirājitaṃ;
Rammaṃ veluvanārāmaṃ vilocana rasāyanaṃ.

336. Sitapulinasamūhacchannabhālaṅkatasmiṃ,
Surabhikusumagandhākiṇṇamandānilasmiṃ;
Vividhakamalamālālaṅkatambāsayasmiṃ,
Vipulavimalatasmiṃ valliyāmaṇḍapasmiṃ.

337. Suranaramahanīyo cārupādāravindo,
Vimalakamalanetto kundadantābhirāmo;
Guṇaratanasamuddo nāthanātho munindo,
Kaṇakakiraṇasobho somasommānano so.

338. Vimalapavarasīlakkhandhavārañca katvā,
Ruciravarasamādhīkuntamu''ssāpayitvā;
Tikhiṇatarasubhaggaṃ buddhañāṇorukaṇḍaṃ,
Viharati bhamayanto kāmama'ggā vihārā.

339. Tadā suddhodano rājā''putto sambodhimuttamaṃ;
Patvā pavattasaddhammacakko lokahitāya me.

340. Rājagahaṃ'ca nissāya ramme veluvane'dhunā;
Vasatī''ti suṇitvāna buddhabhūtaṃ sakatrajaṃ.

341. Daṭṭhukāmo navakkhattuṃ navāmacce mahesino;

Navayodhasahassehi saddhiṃ pesesi santikaṃ.

342. Gantvā te dhammarājassa sutvā’nopamadesanaṃ;
Uttamatthaṃ labhitvāna sāsanampi napesayuṃ.

343. Tesve’kampi apassanto kāludāyiṃ subhāratiṃ;
Āmantetvā mahāmaccaṃ pabbajjābhirataṃ sadā.

344. ‘‘Sugattaratanaṃ netvā mama nettarasāyanaṃ;
Yena kenacu’pāyena karohī’’ti tama’bravī.

345. Atha yodhasahassena tampi pesesi so’pi ca;
Gantvā sapariso satthu sutvā sundaradesanaṃ.

346. Arahattañjasaṃ patvā pabbajitvā narāsabhaṃ;
Namassanto sa sambuddhaṃ paggayha sirasañjaliṃ.

347. ‘‘Vasantakālajjanītātirattavaṇṇābhirāmaṅkurapallavāni;
Sunīlavaṇṇujjalapattayuttā sākhāsahassāni manoramāni.

348. Visiṭṭhagandhākulaphāliphullanānāvicittāni mahīruhāni;
Sucittanānāmigapakkhisaṅghasaṅgīyamānuttamakānanāni.

349. Sunīlasātodakapūritāni sunādikādambakadambakāni;
Sugandhendīvarakallahārā ravindarattambujabhūsitāni.

350. Tīrantare jātadumesu pupphakiñjakkharājīhi virājitāni;
Muttātisetāmalasekatāni rammāni nekāni jalāsayāni.

351. Manuññaveḷuriyakañcukānivaguṇṭhitāni’ca susaddalehi;
Sunīlabhūtāni mahītalāni nabhāni mandānila saṅkulāni.

352. Anantabhogehi janehi phītaṃ,
Surājadhāniṃ kapiḷābhidhāniṃ;
Gantuṃ bhadante samayo’’tiādiṃ,
Saṃvaṇṇi vaṇṇaṃ gamanañjasassa.

353. Suvaṇṇanaṃ taṃ sugato suṇitvā,
‘‘Vaṇṇesi vaṇṇaṃ gamanassu’dāyi;
Kinnū‘‘ti bhāsittha tato udāyi,
Kathesi’daṃ tassa sivaṅkarassa.

354. ‘‘Bhante pitā dassanami’cchate te,
Suddhodano rājavaro yasassī;
Tathāgato lokahitekanātho,
Karotu saññātakasaṅgahanti.’’

355. Suṇitvā madhuraṃ tassa giraṃ lokahite rato;
‘‘Sādhu’dāyi karissāmi ñātakānanti saṅgahaṃ.’’

356. Jaṅgamo hemamerū’va rattakambalalaṅkato;
Vimalo puṇṇacando’va tārakāparivārito.

357. Saddhiṃ vīsasahassehi santacittehi tādihi;
Gacchanto sirisampanno añjase saṭṭhiyojane.

358. Dine dine vasitvāna yojane yojane jino;
Dvīhi māsehi sampatto buddho jātapuraṃ varaṃ.

359. Buddhaṃ visuddhakamalānanasobhamānaṃ,
Bālaṃsumālisatabhānusamānabhānuṃ;
Cakkaṅkitorucaraṇaṃ caraṇādhivāsaṃ,
Lokattayekasaraṇaṃ araṇaggakāyaṃ.

360. Sampuṇṇahemaghaṭatoraṇadhūmagandha,
Mālehi veṇupaṇavādihi dundubhīhi;
Cittehi chattadhajacāmaravījanīhi,
Suddhodanādivanipā abhipūjayiṃsū.

361. Susajjitaṃ puraṃ patvā munindo taṃ manoramaṃ;
Sugandhipupphakiñjakkhālaṅkatorutalākulaṃ.

362. Suphullajalajākiṇṇa acchodakajalālayaṃ;
Mayūramaṇḍalāraddha raṅgehi ca virājitaṃ.

363. Cārucaṅkamapāsāda latāmaṇḍapamaṇḍitaṃ;
Pāvekkhi pavaro rammaṃ nigrodhārāmamuttamaṃ.

364. ‘‘Amhākame’sasiddhattho putto natto’ti’’ādinā;
Cintayitvāna sañjātamānasatthaddhasākiyā.

365. Dahare dahare rāja kumāre idama’bravuṃ;
‘‘Tumhe vandatha siddhatthaṃ navandāma mayanti taṃ.’’

366. Idaṃ vatvā nisīdiṃsu katvā te purato tato;
Adantadamako danto tilokekavilocano.

367. Tesaṃ ajjhāsayaṃ ñatvā ‘‘na maṃ vandanti ñātayo;
Handa vandāpayissāmi’dāni nesanti’’ tāvade.

368. Abhiññā pādakajjhānaṃ samāpajjitvā jhānato;
Vuṭṭhāya hemahaṃso’va hemavaṇṇo pabhaṅkaro.

369. Abbhuggantvā nabhaṃ sabbasattanettarasāyanaṃ;
Gaṇḍambarukkhamūlasmiṃ pāṭihāriyasannibhaṃ.

370. Asādhāraṇama’ññesaṃ pāṭihāriyamu’ttamaṃ;
Ramanīyatare tasmiṃ akāsi munipuṅgavo.

371. Disvā tama’bbhutaṃ rājā suddhodanonarāsabho;
Sañjātapītipāmojjo sakyavaṃsekanāyako.

372. Satthupādāravindehi sake cārusiroruhe;
Bhūsite’kāsi te sabbe sākiya’ akaruṃ tathā.

373. Dhīro pokkharavassassa avasāne manoramaṃ;
Dhammavassaṃ pavassetvā sattacittāvanuggataṃ.

374. Mahāmoharajaṃ hantvā sasaṅgho dutiye dine;
Pavekkhi sapadānena piṇḍāya puramu’ttamaṃ.

375. Tassa pādāravindāni'ravindāni anekadhā;
Uggantvā patigaṇhiṃsu akkantakkantaṭhānato.

376. Dehajotikadambehi gopuraṭṭālamandirā;
Piñjarattaṃ gatā tasmiṃ pākārappabhūti tadā.

377. Carantaṃ pavisitvāna piṇḍāya puravīthiyaṃ;
Lokālokakaraṃ vīraṃ santaṃ dantaṃ pabhaṅkaraṃ.

378. Pasādajanake ramme pāsāde sā yasodharā;
Sīhapañjarato disvā ṭhitā pemaparāyaṇā.

379. Bhūsane maṇiraṃsīhi bhāsuraṃ rāhulaṃ varaṃ;
Āmantetvā padassetvā ''tuyhame'so pitā''ti taṃ.

380. Niketamu'pasaṅkamma suddhodanayasassino;
Vanditvā tama'nekāhi itthīhi parivāritā.

381. ''Deva devindalīlāya putto te'dha pure pure;
Caritvā carate'dāni piṇḍāyā'ti ghare ghare''.

382. Pavedesi pavedetvā'gamā mandirama'ttano;
Ānandajalasandoha pūrito'rucilocanā.

383. Tato sesanarindānaṃ indo indova laṅkato;
Kampamāno pagantvāna vegena jinasantikaṃ.

384. ''Sakyapuṅgava te ne'sa vaṃso mā cara mā cara;
Vaṃse putte'karājā'pi na piṇḍāya carī pure.''

385. Iti vutte narindena munindo guṇasekharo;
''Tuyhame'so mahārāja vaṃso mayhaṃ pana'nvayo.

386. Buddhavaṃso''ti sambuddhavaṃsaṃ tassa pakāsayī;
Atho tasmiṃ ṭhitoyeva desento dhammamu'ttariṃ.

387. ''Uttiṭṭhe nappamajjeyya dhammami''ccādimu'ttamaṃ;
Gāthaṃ manoramaṃ vatvā sotūnaṃ sivamā'vahaṃ.

388. Dassanaggarasaṃ datvā santappetvā tamu'ttamo;
Tenā'bhiyācito tassa niketaṃ samupāgato.

389. Saddhiṃ visasahassehi tādīhi dipaduttamaṃ;
Madhurodanapānena santappetvā mahīpati.

390. Cuḷāmaṇīmarīcīhi piñjarañjalikehi taṃ;
Rājuhi saha vanditvā nisīdi jinasantike.

391. Tā'pi nekasatā gantvā sundarā rājasundarī;
Narindena anuññātā nisidiṃsu tahiṃ tadā.

392. Desetvā madhuraṃ dhammaṃ tilokatilako jino;
Ahampa'jja na gaccheyyaṃ save bimbāya mandiraṃ.

393. Dayāya hadayaṃ tassā phāleyyā'ti dayālayo;
Sāvakaggayugaṃ gayha mandiraṃ pitarā gato.

394. Nisīdi pavisitvāna buddho buddhāsane tahiṃ;
Chabbaṇṇaraṃsijālehi bhāsuranto'va bhānumā.

395. Manosilācuṇṇasamānadehamarīvijālehi virājamānā;
Pakampitā hemalatā'va bimbā bimbadharā satthu samīpa'māga.

396. Satthu pādesu samphassasītaluttamavārinā;
Nibbāpesi mahāsokapāvakaṃ hadayindhane.

397. Rājā satthu pavedesi bimbāyā'ti bahuṃ guṇaṃ;
Munindo'pi pakāsesi candakiṇṇarajātakaṃ.

398. Tadā nandakumārassa sampatte maṅgalattaye;
Vivāho abhiseko ca iti gehappavesanaṃ.

399. Maṅgalānaṃ pureyeva pabbājesi pabhaṅkaro;
Anicchantaṃ'va netvā taṃ ārāmaṃ rammamuttamaṃ.

400. Attānama'nugacchantaṃ dāyajjatthaṃ sakatrajaṃ;
Kumāraṃ rāhulaṃ cā'pi kumārābharaṇujjalaṃ.

401. ''Sukhā'va chāyā te me''ti uggirantaṃ giraṃ piyaṃ;
''Dāyajjaṃ me dadāhī'ti dāyajjaṃ me dadāhi ca''.

402. Ārāmameva netvāna pabbājesi niruttaraṃ;
Saddhammaratanaṃ datvā dāyajjaṃ tassa dhīmato.

403. Nikkhamma tamhā sugataṃsumāli tahiṃ jantusaroruhāni;
Saddhammaraṃsīhi vikāsayanto upāgato rājagahaṃ punā'pi.

404. Kusumākula sundaratarupavane padumuppala bhāsurasaranikare;
Puthucaṅkamamaṇḍitasitasikate subhasītavane viharati sugato.

405. Tadā sudattavhayaseṭṭhiseṭṭho,
Bahūhi bhaṇḍaṃ sakaṭehi gayha;
Sāvatthito rājagahe manuññe,
Sahāyaseṭṭhissa gharū'pagantvā.

406. Tene'va vutto subhagena buddho,
Jāto'ti loke dipadānamindo;
Sañjātapītīhi udaggacitto,
Rattiṃ pabhātaṃ iti maññamāno.

407. Nikkhamma tamhā vigatandhakāre,
Devānubhāvena mahāpathamhi;
Gantvāna taṃ sītavanaṃ surammaṃ,
Sampuṇṇa candaṃ'va virājamānaṃ.

408. Taṃ dīparukkhaṃ viya pajjalantaṃ,
Vilocanānandakaraṃ mahesiṃ;
Disvāna tassu'ttamapādarāgaṃ,
Paṭiggahetvā sirasā sudhīmā.

409. Gambhīraṃ nipuṇaṃ dhammaṃ suṇitvā vimalaṃ varaṃ;
Sotāpattiphala'mpatvā sahassanaya maṇḍitaṃ.

410. Nimantetvāna sambuddhaṃ sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ;
Vaṇṇagandharasūpetaṃ datvā dānaṃ sukhāvahaṃ.

411. Satthu āgamanatthāya sāvatthinagaraṃ varaṃ;
Paṭiññaṃ so gahetvāna gacchanto antarāpathe.

412. Yojane yojane vāru cittakammasamujjale;
Vihāre pavare datvā kārāpetvā bahuṃ dhanaṃ.

413. Sāvatthiṃ puna'rāgantvā pāsādasatamaṇḍitaṃ;
Toraṇaṅghikapākāragopurādivirājitaṃ.

414. Puraṃ apahasantaṃ'va devindassā'pi sabbadā;
Sabbasampattisampannaṃ naccagītādisobhitaṃ.

415. Kasmiṃ so vihareyyā'ti bhagavā lokanāyako;
Samantānuvilokento vihārārahabhūmikaṃ.

416. Jetarājakumārassa uyyānaṃ nandanopamaṃ;
Chāyūdakādisampannaṃ bhūmibhāgaṃ udikkhiya.

417. Hiraññakoṭisanthāravasene'va mahāyaso;
Kiṇitvā pavare tamhi narāmaramanohare.

418. Niccaṃ kiṅkiṇijālanādaruciraṃ siṅgīva siṅgākulaṃ,
Rammaṃnekamaṇīhi channachadanaṃ āmuttamuttāvaliṃ;
Nānārāgavitāna bhāsurataraṃ pupphādinā'laṅkata,
Citraṃ gandhakuṭiṃ varaṃ suvipulaṃ kāresi bhūsekharaṃ.

419. Jinatrajānampi visālamālayaṃ,
Vitānanānāsayanāsanujjalaṃ;
Sumaṇḍitaṃ maṇḍapavaṅkamādinā,
Vilumpamānaṃ manalocanaṃ sadā.

420. Athāpi saṇhāmalasetavālukaṃ,
Savedikācāruvisālamālakaṃ;
Jalāsayaṃ sāta'tisītalodakaṃ,
Sugandhisogandhikapaṅkajākulaṃ.

421. Suphullasālāsanasoganāga,
Punnāgapūgādivirājamānaṃ;
Manoramaṃ jetavanābhidhānaṃ,
Kārāpayī seṭṭhi vihāraseṭṭhaṃ.

422. Visālakelāsadharādharuttamā-
Bhirāmapākāraphanindagopito;
Janassa sabbābhimanatthasādhako,
Vihāracintāmaṇi so virājite.

423. Tato āgamanatthāya munindaṃ nāthapiṇḍiko;
Dūtaṃ pāhesi so satthā sutvā dūtassa sāsanaṃ.

424. Mahatā bhikkhusaṅghena tadā tamhā purakkhato;
Nikkhamitvā'nupubbena patto sāvatthimuttamaṃ.

425. Samujjalāni nekāni dhajānādāya sundarā;
Kumārā purato satthu nikkhamiṃsu surā yathā.

426. Nikkhamiṃsu tato tesaṃ pacchato taruṇaṅganā;
Cārupuṇṇaghaṭādāya devakaññā yathā tathā.

427. Puṇṇapātiṃ gahetvāna seṭṭhino bhariyā tathā;
Saddhiṃ nekasatitthihi nekālaṅkāralaṅkatā.

428. Mahāseṭṭhi mahāseṭṭhisatehi saha nāyakaṃ;
Abbhuggañchi mahāvīraṃ pūjito tehi nekadhā.

429. Chabbaṇṇaraṃsīhi manoramehi,
Puraṃ varaṃ piñjaravaṇṇabhāvaṃ;
Nento munindo sugato sugatto,
Upāvisī jetavanaṃ vihāraṃ.

430. Cātuddisassa saṅghassa sambuddhapamukhassa'haṃ;
Imaṃ dammi vihāranti satthu cārukarambuje.

431. Sugandhavāsitaṃ vāriṃ hemabhiṅkārato varaṃ;
Ākiritvā adā rammaṃ vihāraṃ cārudassanaṃ.

432. Surammaṃ vihāraṃ paṭiggayaha seṭṭhaṃ,
Anagghe vicittāsanasmiṃ nisinno;
Janindānamindo tilokekanetto,
Tilokappasādāvahaṃ taṃ manuññaṃ.

433. Udārānisaṃsaṃ vihārappadāne,
Anāthappadānena nāthassa tassa;
Sudattābhidhānassa seṭṭhissa satthā,
Yasassī hitesī mahesī adesī.

434. Udārānisaṃsaṃ vihārappadāne,
Kathetuṃ samattho vinā bhūripaññaṃ;
Tilokekanāthaṃ naro kosi yutto,
Mukhānaṃ sahassehi nekehi cā'pi.

435. Iti vipulayaso so tassa dhammaṃ kathetvā,
Api sakalajanānaṃ mānase tosayanto;
Paramamadhuranādaṃ dhammabheriṃ mahantaṃ,
Viharati paharanto tattha tatthūpagantvā.

436. Evaṃ tilokahitadena mahādayena,
Lokuttamena paribhuttapadesapantiṃ;
Niccaṃsurāsuramahoragarakkhasādi,
Sampūjitaṃ ahami'dāni nidassasissaṃ.

437. Saddhammaraṃsinikarehi jinaṃsumāli,
Veneyyapaṅkajavanāni vikāsayanto;
Vāsaṃ akāsi pavaro paṭhamamhi vasse,
Bārāṇasimhi nagare migakānanamhi.

438. Nānāppakāraratanāpaṇapantivīthi,
Ramme pure pavararājagahābhidhāne;
Vāsaṃ akāsi dutiye tatiye catutthe,

Vassepi kantataraveluvaneva nātho.

439. Bhūpālamoḷimaṇiraṃsivirājamānaṃ,
Vesālināmaviditaṃ nagaraṃ surammaṃ;
Nissāya sakyamunikesari pañcamamhī,
Vassamhi vāsamakarittha mahāvanasmiṃ.

440. Phullātinīlavimaluppalacārunetto,
Siṃgīsamānatanujotihi jotamāno;
Buddho anantaguṇasannidhi chaṭṭhavasse,
Vāsaṃ akā vipulamaṅkula pabbatasmiṃ.

441. Gambhīraduddasataraṃ madhuraṃ marūnaṃ,
Desetva dhammamatulo sirisannivāso;
Devindasītalavisālasilāsanasmiṃ,
Vassamhi vāsama'karī muni sattamamhi.

442. Phullāravindacaraṇo caraṇādhivāso,
So suṃsumāragirināmadharādharamhi;
Vāsaṃ akā paramamāraji aṭṭhamasmiṃ,
Vassamhi kantarabhesakalāvanamhi.

443. Nānāmatātibahutitthiyasappadappaṃ,
Hantvā tilokatilako navamamhi vasse;
Vāsaṃ akāsi rucire atidassanīye,
Kosambisimbalivane jinapakkhirājā.

444. Tesaṃ mahantakalahaṃ samituṃ yatīnaṃ,
Nissāya vāraṇavaraṃ dasamamhi vasse;
Pupphābhikiṇṇavipulāmalakānanasmiṃ,
Vāsaṃ akā munivaro varapāraleyyo.

445. Dhammāmatena janataṃ ajarāmarattaṃ,
Nento vilocanamanoharasuddhadanto;
Nālābhidhānadijagāmavare munindo,
Vāsaṃ akā amitabuddhi dasekavasse.

446. Verañja cārudijagāmasamīpabhūte,
Ārāmake surabhipupphaphalābhirāme;
Sabbaññu sakyamuni bārasamamhi vasse,
Vāsaṃ akāsi pucimandadumindamūle.

447. Phullāravindavadano racicārusobho,
Lokassa atthacariyāya dayādhivāso;
Vāsaṃ akā ruciracāliyapabbatasmiṃ,
Vīro tilokagaru terasamamhi vasse.

448. Bandhūkapupphasamapādakarābhirāmo,
Dhammissaro pavarajetavane suramme;
Dhīro mahiddhi muni cuddasamamhi vasse,
Vāsaṃ akā sakalasattahitesu yutto.

449. Veneyyabandhuvanarāgagaje vihantvā,
Vassamhi pañcadasame munisīharājā;
Vāsaṃ akā kapilavatthudharādharoru,

Nigrodharāmaramaṇīyamaṇigguhāyaṃ.

450. Yakkhampi kakkhalataraṃ suvinītabhāvaṃ,
Netvā pure varatamālavakābhidhāne;
Vasmamhi vāsamakarī dasachaṭṭhamamhi,
Nento janaṃ bahutarampi ca santimaggaṃ.

451. Pākāragopuraniketanatoraṇādi,
Nettābhirāmavararājagahe mahesi;
Vāsaṃ akānadhivaro dasasattamamhi,
Vassamhi patthayaso bhuvanattayasmiṃ.

452. Dhammosadhena madhurena sukhāvahena,
Lokassa ghoratararāgarajaṃ vihantvā;
Vassamhi vāsamakarī dasaaṭṭhamasmiṃ,
Aṅgīraso pavaracāliyapabbatasmiṃ.

453. Venayyabandhujanamoharipuṃ uḷāraṃ,
Hantvāna dhammaasinā varadhammarājā;
Ekūnavīsatimake puna tattha vasse,
Vāsaṃ akā madhurabhārati lokanātho.

454. Suddhāsayo pavararājagahe vicitte,
Vāsaṃ akāsi samavīsatimamhi vasse;
Lokassa atthacaraṇe subhakapparukkho,
Cintāmaṇippavarabhaddaghaṭo munindo.

455. Evaṃ tilokamahito anibaddhavāsaṃ,
Katvā carampaṭhamabodhiyudārapañño;
Chabbaṇṇaraṃsisamupetavicittadeho,
Lokekabandhu bhagavā avasesakāle.

456. Sāvatthiyaṃ pavarajetavane ca ramme,
Dibbālaye ca samalaṅkatapubbarāme;
Vāsaṃ akāsi muni vīsatipañcavasse,
Lokābhivuddhinirato sukhasannivāso.

457. Iti amitadayo yo pañcatāḷīsavasse,
Manujamanavanasmiṃ jātarāgaggirāsiṃ;
Paramamadhuradhammambuhi nibbāpayanto,
Avasi samunimegho lokasantiṃ karotu!

458. Paññāvaraṅganā mayhaṃ sañjātā manamandire;
Tosayantī sabbajanaṃ vuddhiṃ gacchatu sabbadā.

459. Citaṃ yaṃ racayantena jinassa caritaṃ mayā;
Puññaṃ tassānubhāvena sampatto tusitālayaṃ.

460. Metteyyalokanāthassa suṇanto dhammadesanaṃ;
Tena saddhiṃ ciraṃ kālaṃ vindanto mahatiṃ siriṃ.

461. Buddhe jāte mahāsattoramme ketumanīpure;
Rājavaṃse janītvāna tihetupaṭisandhiko.

462. Civaraṃ piṇḍapātañca anagghaṃ vipulaṃ varaṃ;

Senāsanañca bhesajjaṃ datvā tassa mahesino.

463. Sāsane pabbajitvāna jotento tamanuttaraṃ;
Iddhimā satimā sammā dhārento piṭakattayaṃ.

464. Vyākato tena buddho yaṃ hessatīti anāgate;
Uppannuppannabuddhānaṃ dānaṃ datvā sukhāvahaṃ.

465. Saṃsāre saṃsaranto hi kapparukkho ca pāṇinaṃ;
Icchiticchitamannādiṃ dadanto madhuraṃ caraṃ.

466. Maṃsalohitanettādiṃ dadaṃ cittasamāhito;
Sīlanekkhammapaññādiṃ pūrento sabbapāramiṃ.

467. Pāramisikharaṃ patvā buddho hutvā anuttaro;
Desetvā madhuraṃ dhammaṃ jantūnaṃ sivamāvahaṃ.

468. Sabbaṃ sadevakaṃ lokaṃ brahāsaṃsārabandhanā;
Mocayitvā varaṃ khemaṃ pāpuṇyeṃ sivaṃ puraṃ.

469. Laṅkālaṅkāra bhūtena bhūpālanvayaketunā;
Vijayabāhunā raññā sakanāmena kārite.

470. Satoyāsayapākāra gopurādivirājite;
Pariveṇavare ramme vasatā santavuttinā.

471. Medhaṅkarābhidhānena dayāvāsena dhīmatā;
Therena racitaṃ etaṃ sabbha saṃsevitaṃ sadā.

472. Bhave bhave'dha gāthānaṃ tesattati catussataṃ;
Ganthato pañcapaññāsā-dhikaṃ pañcasataṃ iti.